YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
(viides jaosto)

25 päivänä marraskuuta 2009 *

Asiassa T-376/07,

**Saksan liittotasavalta**, asiamiehinään M. Lumma, J. Möller ja B. Klein,

kantajana,

vastaan

**Euroopan yhteisöjen komissio**, asiamiehinään K. Gross ja B. Martenczuk,

vastaajana,

jossa on kyse kumoamiskanteesta, joka koskee komission 18.7.2007 tekemää päätöstä K(2007) 3226, jolla määrättiin toimitettaviksi tietoja [EY 87] ja [EY 88] artiklan

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

soveltamisesta pienille ja keskisuurille yrityksille myönnettyyn valtiontukeen 12.1.2001 annetun komission asetuksen (EY) N:o 70/2001 (EYVL L 10, s. 33) mukaisesta kahdesta valtiontukijärjestelmästä,

EUROOPAN YHTEISÖJEN
ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Vilaras sekä tuomarit M. Prek (esittelevä tuomari) ja V. M. Ciucă,

kirjaaja: hallintovirkamies T. Weiler,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 25.6.2009 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

**tuomion**

**Asiaa koskevat oikeussäännöt**

1 [EY 87] ja [EY 88] artiklan soveltamisesta tiettyihin valtion monialaisen tuen muotoihin 7.5.1998 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 994/98 (EYVL L 142, s. 1; jäljempänä perusasetus) 3 artikla, jonka otsikko on ”Avoimuus ja valvonta”, kuuluu seuraavasti:

”1. Komissio asettaa antaessaan asetuksia 1 artiklan nojalla jäsenvaltioille yksityiskohtaisia sääntöjä kyseisten asetusten mukaisesti ilmoittamisvelvollisuudesta vapautettujen tukien avoimuuden ja valvonnan varmistamiseksi. Kyseiset säännöt käsittävät erityisesti 2, 3 ja 4 kohdassa määritellyt velvollisuudet.

2. Heti, kun kyseisten asetusten nojalla vapautettuja tukijärjestelyjä tai järjestelyn ulkopuolella myönnettyjä yksittäisiä tukia pannaan täytäntöön, jäsenvaltioiden on lähetettävä komissiolle Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä julkaistavaksi yhteenveto tiedoista, jotka liittyvät kyseisiin tukijärjestelyihin tai yksittäisiin tukiin, jotka eivät kuulu vapautetun tukijärjestelyn piiriin.

3. Jäsenvaltioiden on kirjattava ja talletettava kaikki ryhmäpoikkeusten soveltamista koskevat tiedot. Jos komissiolla on tiedossaan seikkoja, jotka herättävät epäilyksiä vapautusta koskevan asetuksen soveltamisen asianmukaisuudesta, jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle tiedot, joita se pitää tarpeellisina sen arvioimiseksi, onko tuki kyseisen asetuksen mukainen.

4. Jäsenvaltioiden on vähintään kerran vuodessa, komission täsmentämien vaatimusten mukaisesti, toimitettava komissiolle kertomus ryhmäpoikkeusten soveltamisesta, mieluiten elektronisessa muodossa. Komissio asettaa kertomukset kaikkien jäsenvaltioiden saataville. Neuvoa-antava komitea, josta säädetään 7 artiklassa, tarkastelee ja arvioi kertomuksia kerran vuodessa.”

2 [EY 87] ja [EY 88] artiklan soveltamisesta pienille ja keskisuurille yrityksille myönnettyyn valtiontukeen 12.1.2001 annetun komission asetuksen (EY) N:o

70/2001 (EYVL L 10, s. 33), sellaisena kuin se oli tuolloin voimassa (jäljempänä pk-yrityksiä koskeva ryhmäpoikkeusasetus), ja joka annettiin perusasetuksen 1 artiklan perusteella, 20 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Avoimuuden ja tehokkaan seurannan varmistamiseksi [perus]asetuksen – – 3 artiklan mukaisesti on asianmukaista laatia vakiokaava, jonka mukainen Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä julkaistavaksi tarkoitettu tiivistelmä jäsenvaltion on toimitettava komissiolle aina, kun tukiohjelma otetaan käyttöön tai tällaiseen ohjelmaan kuulumaton yksittäinen tuki myönnetään. Samoista syistä on asianmukaista laatia säännöt tämän asetuksen nojalla poikkeuksen saanutta tukea koskevista tiedoista, jotka jäsenvaltioiden on säilytettävä. On asianmukaista, että komissio asettaa erityiset vaatimukset, joita sovelletaan jäsenvaltioiden komissiolle antamaan vuosikertomukseen, mukaan lukien tietojen antaminen sähköisessä muodossa, koska tarvittava teknologia on laajalti saatavissa.”

3 Pk-yrityksiä koskevan poikkeusasetuksen 9 artiklan, jonka otsikkona on ”Avoimuus ja seuranta”, 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säilytettävä yksityiskohtaiset asiakirjat tämän asetuksen nojalla poikkeuksen saaneista tukiohjelmista, tällaisista ohjelmista myönnetyistä yksittäisistä tuista ja tämän asetuksen nojalla poikkeuksen saaneista yksittäisistä tuista, jotka eivät sisälly voimassa oleviin tukiohjelmiin. Näiden asiakirjojen on sisällettävä kaikki tarvittavat tiedot sen osoittamiseksi, että tässä asetuksessa vahvistetut edellytykset poikkeuksen myöntämiselle täytetään, mukaan lukien tiedot yrityksen asemasta pk-yrityksenä. Jäsenvaltioiden on säilytettävä yksittäistä tukea koskevat asiakirjat kymmenen vuoden ajan tuen myöntämispäivästä ja tukiohjelmia koskevat asiakirjat kymmenen vuoden ajan siitä päivästä, jolloin viimeinen yksittäinen tuki on myönnetty ohjelmasta. Kirjallisesta pyynnöstä asianomaisen jäsenvaltion on toimitettava komissiolle 20 työpäivän kuluessa tai pyynnössä mahdollisesti vahvistetun pidemmän ajan kuluessa kaikki tiedot, joita komissio pitää tarpeellisina sen arvioimiseksi, onko tämän asetuksen edellytyksiä noudatettu.”

## Asian tausta

4 Euroopan yhteisöjen komissio pyysi 26.7.2006 päivätyllä kahdella kirjeellä Saksan liittotasavaltaa toimittamaan sille tukijärjestelmiä XS 24/2002 ja XS 29/2002 koskevat tiedot, jotta se voisi varmistaa, ovatko nämä järjestelmät pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisia. Komissiolle pyydettiin erityisesti toimittamaan luettelo tuensaajista, jotka olivat vastaanottaneet vuonna 2005 suurempaa kuin 200 000 euron suuruista tukea näiden järjestelmien perusteella, sekä kyseisiin tuensaajiin liittyvät tiedot. Saksan liittotasavalta toimitti näiden pyyntöjen perusteella tietoja tukijärjestelmän XS 24/2002 osalta 24.8.2006 ja tukijärjestelmän XS 29/2002 osalta 1.9.2006 ja 25.10.2006.

5 Komissio tähdensi kahdessa 30.10.2006 päivätyssä tukijärjestelmiä XS 24/2002 ja XS 29/2002 koskevassa kirjeessä, että näissä järjestelmissä näytettiin noudatettavan pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen säännöksiä. Komissio muistutti 26.7.2006 päivätyissä kirjeissä esittämästään aikomuksesta tarkastaa tämän asetuksen noudattaminen tarkastelemalla suppeaa määrää tukia ja pyysi tukijärjestelmien XS 24/2002 ja XS 29/2002 osalta tietoja, jotka koskivat viittä tuensaajaa, jotka olivat saaneet suurimpia tukia vuonna 2005.

6 Tukijärjestelmän XS 24/2002 osalta Saksan liittotasavalta kieltäytyi kirjeessä, jonka komissio vastaanotti 10.11.2006, toimittamasta kyseisiä hankkeita koskevia lisätietoja. Komissio esitti Saksan liittotasavallalle 21.12.2006 uuden tietopyynnön ja tämän jälkeen 9.2.2007 muistutuskirjeen. Saksan liittotasavalta vahvisti 18.4.2007 kieltäytyvänsä antamasta vaadittuja tietoja.

7 Koska Saksan liittotasavalta ei vastannut komission 30.10.2006 päivättyyn kirjeeseen tukijärjestelmän XS 29/2002 osalta, komissio osoitti sille muistutuskirjeen 19.12.2006.

Saksan liittotasavalta kieltäytyi toimittamasta vaadittuja tietoja 29.1.2007. Tämä kieltäytyminen vahvistettiin 18.4.2007.

8 Komissio teki 18.7.2007 päätöksen K(2007) 3226, jossa se velvoitti Saksan liittotasavallan toimittamaan tietyt tukijärjestelmiin XS 24/2002 ja XS 29/2002 liittyvät tiedot (jäljempänä riidanalainen päätös).

9 Saksan liittotasavalta toimitti 30.8.2007 päivätyllä kirjeellä komissiolle vaaditut tiedot mutta katsoi edelleen, että komissiolla ei ollut toimivaltaa määrätä Saksan liittotasavaltaa toimittamaan näitä tietoja, koska komissiolla ei ollut epäilystä siitä, että pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen säännöksiä ei olisi noudatettu.

**Riidanalainen päätös**

10 Riidanalaisen päätöksen 14–25 kohdassa, otsikon ”Yleiset huomautukset” alla, täsmennetään seuraavaa:

”14 Saksan liittotasavallan [26.7.2006] esitetyn tietopyynnön johdosta toimittamat tiedot ovat epätäydellisiä, eikä komissio voi niiden perusteella arvioida edellä mainittujen tukijärjestelmien yhteensoveltuvuutta [pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen] kanssa.

15 Saksan liittotasavalta kieltäytyy toimittamasta tietoja, jotka koskevat kyseessä olevien yksittäisten tukijärjestelmien soveltamista, sillä perusteella, että perusasetuksen 3 artiklan 3 kohdan nojalla komissiolla tulee olla todellisia epäilyksiä

[pk-yrityksiä koskevan] ryhmäpoikkeusasetuksen asianmukaisesta soveltamisesta voidakseen osoittaa jäsenvaltiolle tietopyynnön.

16 Saksan viranomaiset väittävät, että [pk-yrityksiä koskevan] ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan mukaisissa avoimuutta ja seurantaa koskevissa säännöksissä, joissa valtuutetaan komissio vaatimaan kaikki tiedot, jotka se katsoo tarpeelliseksi sen arvioimiseksi, täytetäänkö edellytykset poikkeuksen myöntämiselle, ei anneta komissiolle yleistä valvontavaltaa, vaan niissä rajoitetaan tämä oikeus tilanteisiin, joissa on olemassa epäilyksiä.

17 Saksan viranomaiset katsovat, että [pk-yrityksiä koskevan] ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklassa ei anneta komissiolle mitään muuta kuin [perus]asetuksen 3 artiklan 3 kohdasta seuraava toimivalta. Tämän vuoksi epäilystä koskevan edellytyksen on katsottava rajoittavan komission valvontavaltaa.

18 Komissio on vastannut tähän, että valvontaa ei voida katsoa päättyneeksi ennen kuin useat tietyn tukijärjestelmän perusteella myönnetyt yksittäiset tuet on tutkittu.

19 Komissio lisää, että [perus]asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa määritellään ainoastaan avoimuutta ja valvontaa koskevat yleiset vähimmäisvaatimukset eikä sen tarkoituksena ole rajoittaa komission valvontavaltaa yksinomaan epäilyksiä herättäneisiin tapauksiin.

20 Komission velvollisuus antaa säännöksiä varmistaakseen [perus]asetuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaisen valvonnan tulee ymmärtää tämän asetuksen 10

perustelukappaleen valossa, jonka mukaan ’komission on yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa jatkuvasti seurattava kaikkia voimassa olevia tukijärjestelmiä’, kuten EY 88 artiklan 1 kohdassa edellytetään.

21 Tämän vuoksi [pk-yrityksiä koskevan] ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan ei voida katsoa olevan [perus]asetuksen vastainen.

22 Tästä seuraa se, että kieltäytyessään toimittamasta tietoja Saksan liittotasavalta ei noudata sille kuuluvaa velvoitetta, joka perustuu [pk-yrityksiä koskevan] ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklaan, joka puolestaan perustuu [perus]asetuksen 3 artiklaan ja EY 88 artiklan 1 kohtaan.

23 On todettava, että yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että komissiolla on oikeus toteuttaa suojatoimenpiteitä säilyttääkseen vallitsevan tilanteen, kun tiettyjen jäsenvaltioiden käytäntö johtaa siihen, että [EY 87] ja [EY 88] artiklassa määrättyä järjestelmää vääristellään tai kierretään.

24 [Pk-yrityksiä koskevan] ryhmäpoikkeusasetuksen avoimuutta ja seurantaa koskevien säännösten noudattaminen on ehdoton edellytys sille, että tuen osalta voidaan myöntää EY 88 artiklan 3 kohdan mukaista tiedonantovelvollisuutta koskeva poikkeus. Tämän vuoksi komissio ei tällaisissa olosuhteissa voi aina päättää siitä, täyttääkö jokainen tämän tukijärjestelmän puitteissa mahdollisesti myönnettävä tuki kaikki [pk-yrityksiä koskevan] poikkeusasetuksen säännökset asetuksen 3 artiklan 2 kohdan a alakohdassa edellytetyllä tavalla.

25 Komissio on täten päättänyt osoittaa Saksan liittotasavallalle määräyksen saadakseen tiedot, joita se on pyytänyt [pk-yrityksiä koskevan] ryhmäpoikkeusasetuksen

nojalla. Vaaditut tiedot tulee toimittaa komissiolle 20 päivän pituisen määräajan kuluessa.”

**Menettely ja asianosaisten vaatimukset**

11 Saksan liittotasavalta nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 26.9.2007 toimittamallaan kannekirjelmällä.

12 Saksan liittotasavalta vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– kumoaa riidanalaisen päätöksen ja

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

13 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– hylkää kanteen ja

– velvoittaa Saksan liittotasavallan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

## Oikeudellinen arviointi

14 Saksan liittotasavalta vetoaa kanteensa tueksi kahteen kanneperusteeseen, jotka koskevat komission toimivallan puuttumista riidanalaisen päätöksen tekemisen osalta ja venire contra factum proprium -periaatteen (kielto toimia oman aiemman menettelyn vastaisesti) loukkaamista.

*Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee komission toimivallan väitettyä puuttumista*

Asianosaisten lausumat

15 Saksan liittotasavalta väittää, että komissiolla ei ollut toimivaltaa tehdä riidanalaista päätöstä, koska sille ei pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan 2 kohdan neljännessä virkkeessä, jota on tulkittava perusasetuksen 3 artiklan 3 kohdan toisen virkkeen valossa, anneta oikeutta vaatia pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan kuuluvia tukijärjestelmiä koskevien tietojen antamista silloin, kun kyseisen asetuksen säännösten noudattamista koskevia epäilyksiä ei ole.

16 Pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan 2 kohdan neljättä virkettä on Saksan liittotasavallan mukaan välttämätöntä tulkita perusasetuksen 3 artiklan 3 kohdan toisen virkkeen valossa, sillä ensin mainittu säännös on epätarkka. Saksan liittotasavalta toteaa, että ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan 2 kohdan neljännessä

virkkeessä täsmennetään ainoastaan, että komissio voi vaatia kyseessä olevalta jäsenvaltiolta tietoja voidakseen valvoa poikkeusta koskevien edellytysten noudattamista. Näin ollen tätä säännöstä erillään tarkasteltaessa siitä ei käy ilmi, onko tietopyyntö mahdollinen vain siinä tapauksessa, että siihen on perusteltu syy, vai onko se mahdollinen myös ilman perusteluja.

17 Saksan liittotasavalta katsookin, että perusasetuksen 3 artiklan 3 kohdan toisessa virkkeessä oikeutetaan komissio pyytämään jäsenvaltiolta tietojen toimittamista ainoastaan siinä tilanteessa, että sillä on käytettävissään tietoja, joiden perusteella voidaan epäillä ryhmäpoikkeusasetuksen säännösten noudattamista.

18 Kun näin ollen otetaan huomioon perusasetuksen 3 artiklan 3 kohdan toisen virkkeen sanamuoto, 9 artiklan 2 kohdan neljännessä virkkeessä komissiolle annettu harkintavalta koskee Saksan liittotasavallan mukaan ainoastaan ilmoitettavien tietojen määrää eikä tällaista tietopyyntöä koskevia syitä.

19 Lisäksi Saksan liittotasavalta viittaa erityisesti pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen 20 perustelukappaleeseen ja väittää, että kyseisen asetuksen 9 artiklan tavoitteena ei ole helpottaa tehokkaan valvonnan toteuttamista yleisesti vaan ennemminkin perusasetuksen 3 artiklassa tarkoitetun tehokkaan valvonnan toteuttaminen. Saksan liittotasavalta päättelee tästä, että komission valvontavallan laajuutta on arvioitava ainoan todellisen arviointiperusteen eli kyseisen asetuksen 3 artiklan nojalla.

20 Komissio vaatii tämän kanneperusteen hylkäämistä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

21 Aluksi on todettava, että Saksan liittotasavallan esittämissä perusteluissa, jotka koskevat komission toimivallan väitettyä puuttumista riidanalaisen päätöksen tekemisen osalta, ei esiinny eksplisiittisesti eikä implisiittisesti väitettä pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan 2 kohdan neljännen virkkeen lainvastaisuudesta, joka johtuisi siitä, että se on perusasetuksen 3 artiklan 3 kohdan toisen virkkeen vastainen, minkä Saksan liittotasavalta on myöntänyt suullisessa käsittelyssä ja minkä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut. Näin ollen Saksan liittotasavallan esittämät perustelut pohjautuvat yksinomaan pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan 2 kohdan neljännen virkkeen väitettyyn tulkinnanvaraisuuteen ja tästä seuraavaan välttämättömyyteen tulkita säännöstä perusasetuksen valossa.

22 On totta, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun yhteisön johdetun oikeuden sääntö vaatii tulkintaa, sitä on tulkittava mahdollisuuksien mukaan siten, että se on yhteensoveltuva perustamissopimuksen määräysten kanssa. Täytäntöönpanoasetukselle on samoin annettava perusasetuksen kanssa yhteensoveltuva tulkinta, jos se on mahdollista (ks. asia C-61/94, komissio v. Saksa, tuomio 10.9.1996, Kok., s. I-3989, 52 kohta ja asia C-90/92, Dr Tretter, tuomio 24.6.1993, Kok., s. I-3569, 11 kohta). Tätä oikeuskäytäntöä ei kuitenkaan voida soveltaa täytäntöönpanoasetuksen sellaiseen säännökseen, jonka merkitys on selvä ja yksiselitteinen ja joka ei siten edellytä minkäänlaista tulkintaa.

23 Onkin todettava, että pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan 2 kohdan neljännen virkkeen sanamuoto ei ole millään tavalla tulkinnanvarainen merkityksensä osalta. Siitä käy selvästi ilmi, että komissiolla on oikeus pyytää jäsenvaltioita toimittamaan kaikki ne tiedot, jotka se katsoo tarpeellisiksi voidakseen määrittää, onko pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen säännöksiä noudatettu.

24 Näin ollen pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan 2 kohdan neljännen virkkeen selvästä ja yksiselitteisestä sanamuodosta seuraa väistämättä, että komissiolla on tämän säännöksen nojalla oikeus pyytää jäsenvaltiolta tietoja kaikissa tilanteissa.

25 Saksan liittotasavallan tekemästä, pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen 20 perustelukappaletta koskevasta viittauksesta on todettava, että se ei mitätöi tätä päätelmää. Tämän perustelukappaleen tulkinnasta ei nimittäin käy ilmi sellainen ristiriita pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan 2 kohdan neljännen virkkeen kanssa, joka voisi aiheuttaa tämän säännöksen sisältöä koskevan tulkinnanvaraisuuden. Tältä osin on tärkeää huomata, että kyseisessä perustelukappaleessa ei ole mitään viittausta tilanteeseen, jossa komissiolla olisi oikeus pyytää jäsenvaltiolta tietoja sellaisista tukijärjestelmistä, joihin sovelletaan ryhmäpoikkeusta.

26 Näin ollen pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan 2 kohdan neljännen virkkeen selkeästä sanamuodosta käy ilmi yhtäältä se, että tätä säännöstä ei pidä tulkita perusasetuksen 3 artiklan 3 kohdan toisen virkkeen valossa, ja toisaalta se, että komissio ei ole ylittänyt sille tämän säännöksen mukaan kuuluvaa toimivaltaa, kun se on tehnyt riidanalaisen päätöksen.

27 Ensimmäinen kanneperuste on siis hylättävä, eikä ole syytä tutkia perusasetuksen 3 artiklan 3 kohdan toisen virkkeen mukaan komissiolle kuuluvan toimivallan laajuutta.

*Toinen kanneperuste, joka koskee non venire contra factum proprium -periaatteen väitettyä loukkaamista*

Asianosaisten lausumat

28 Saksan liittotasavalta väittää, että komissio on julkaissut valtiontukia koskevan uudistuksen yhteydessä useita muutosehdotuksia, joista voidaan päätellä, että komissiolla ei ollut oikeutta suorittaa valvontaa siihen oikeuttavien perusteiden puuttuessa.

29 Ensinnäkin Saksan liittotasavallan mukaan valtiontuen toimintasuunnitelman, johon komissio on viitannut 26.7.2006 päivätyissä kirjeissään, 52 ja 54 kohdasta käy ilmi, että suunnitelman tarkoituksena on se, että ”komissio voi epäselvissä tapauksissa tai kantelun saatuaan tarkistaa tuen soveltuvuuden yhteismarkkinoille”.

30 Toiseksi Saksan liittotasavalta viittaa perusasetuksen muutosehdotukseen, jonka tavoitteena on Saksan liittotasavallan mukaan antaa komissiolle mahdollisuus harjoittaa valvontaa satunnaisesti ilman, että sillä on käytössään tietoja, joista aiheutuu epäilys asetuksen asianmukaisesta soveltamisesta. Tästä seuraa väistämättä se, että tällaista mahdollisuutta ei voimassa olevan oikeuden mukaan ole.

31 Kolmanneksi samaan johtopäätökseen tulisi Saksan liittotasavallan mukaan päätyä sen perusteella, mitä komissio esittää vuonna 2007 antamassaan luonnoksessa valtiontukia koskevaksi yleiseksi ryhmäpoikkeusasetukseksi (EUVL C 210, s. 14) perusteella. Saksan liittotasavalta nimittäin toteaa, että komissio aikoo esittää 9 artiklaa koskevan uuden

7 kohdan, jonka mukaan komissio ”valvoo säännöllisesti tukitoimenpiteitä, jotka on annettu sille tiedoksi 1 kohdan nojalla”.

32 Saksan liittotasavalta katsoo edellä esitetyn perusteella, että komissio on loukannut non venire contra factum proprium -periaatetta. Saksan liittotasavalta lisää vastauskirjelmässään, että komissio on loukannut luottamuksensuojan periaatetta, kun se on poikennut aikaisemmasta kannastaan. Saksan liittotasavalta on vedonnut suullisessa käsittelyssä myös komission käytäntöön harjoittaa valvontaa ainoastaan silloin, kun on olemassa pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen noudattamista koskevia epäilyksiä.

33 Vastauksena komission väitteeseen, jonka mukaan non venire contra factum proprium -periaate ei ole yhteisön oikeuden periaate, Saksan liittotasavalta esittää, että yhteisöjen tuomioistuimet ovat viitanneet tähän ”periaatteeseen” useaan otteeseen. Saksan liittotasavalta huomauttaa lisäksi, että periaate muistuttaa aineellisesti paitsi luottamuksensuojan periaatetta myös oikeusvarmuuden periaatetta.

34 Lisäksi Saksan liittotasavalta torjuu komission arvion, jonka mukaan tätä kanneperustetta ei ole tuettu perusteluilla, joilla näytetään toteen suojelun arvoinen luottamus.

35 Komission sen väitteen osalta, jonka mukaan luottamuksensuojan periaatetta ei ole loukattu, koska pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan 2 kohdan neljännen virkkeessä sallitaan valvonta myös epäilyksen puuttuessa, Saksan liittotasa-

valta toistaa ensimmäisen kanneperusteen yhteydessä esittämänsä perustelut, jotka koskevat tämän säännöksen sisältöä. Saksan liittotasavalta katsoo tämän perusteella, että komission käytännön muuttamisella loukataan luottamuksensuojan periaatetta.

36 Komission sen väitteen osalta, jonka mukaan sen perusasetusta koskevan muutoshankkeen tavoitteena on yksinomaan täsmentää, että komissiolla on oikeus suorittaa valvonta epäilyksistä riippumatta, Saksan liittotasavalta toteaa, että väite ei ole vakuuttava. Se väittää, että tarve tehdä tällainen täsmennys on merkki siitä, että komissio ei katso, että perusasetuksen 3 artiklassa myönnetään sille oikeus tällaiseen valvontaan.

37 Lopuksi niistä päätelmistä, jotka komissio tekee siitä, että sen yleistä ryhmäpoikkeusasetusta koskeva luonnos perustuu perusasetukseen, Saksan liittotasavalta katsoo, että päätelmät perustuvat viimeksi mainitun asetuksen virheelliseen tulkintaan.

38 Komissio vaatii tämän kanneperusteen hylkäämistä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

39 Saksan liittotasavalta väittää tällä kanneperusteellaan, että komissio on itse tulkinnut pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan 2 kohdan neljättä virkettä siten, että siinä ei oikeuteta valvonnan toteuttamista silloin, kun epäilys tarkasti

määrättyjen ehtojen noudattamisesta puuttuu, mikä on heijastunut komission päätöksentekokäytäntöön. Näin ollen komissiolla ei ole oikeutta muuttaa tätä tulkintaa. Tämä voidaan näet päätellä Saksan liittotasavallan väitteistä, jotka perustuvat non venire contra factum proprium -periaatteen loukkaamiseen sekä vastauskirjelmässä esitettyyn luottamuksensuojan periaatteen loukkaamiseen.

40 Nämä perustelut eivät ole vakuuttavia. Pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan 2 kohdan neljännen virkkeen selkeän sanamuodon vuoksi Saksan liittotasavallalla ei näet voinut olla mitään epävarmuutta komissiolle tämän säännöksen nojalla kuuluvan toimivallan tarkasta laajuudesta. Se ei siksi voi vedota luottamuksensuojan periaatteen loukkaamiseen rajoittaakseen komissiolle tämän säännöksen nojalla kuuluvaa toimivaltaa.

41 Saksan liittotasavallan esittämät eri seikat eivät missään tapauksessa voi olla perustellun luottamuksen perusteena siltä osin kuin on kyse tavasta, jolla komissio aikoo käyttää pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan 2 kohdan neljännen virkkeen mukaisia oikeuksiaan.

42 Ensinnäkin Saksan liittotasavallan suullisessa käsittelyssä esittämien niiden perustelujen osalta, jotka koskevat pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen voimaantulon ja riidanalaisen päätöksen perusteena olevien tietopyyntöjen välisenä aikana vallinnutta komission käytäntöä harjoittaa valvontaa vain silloin, kun kyseisen asetuksen säännöksien noudattamisesta on epäilyksiä, on korostettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ei voida perustellusti luottaa sellaisen vallitsevan tilanteen säilymiseen, jota komissio voi harkintavaltansa puitteissa muuttaa (ks. vastaavasti ja analogisesti yhdistetyt asiat C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–

C-208/02 P ja C-213/02 P, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomio 28.6.2005, Kok., s. I-5425, 171 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

43 Toiseksi Saksan liittotasavalta vetoaa siihen seikkaan, että komissio on kirjoittanut valtiontuen toimintasuunnitelmansa 52 kohdassa, että ”– – jäsenvaltioiden olisi – – osallistuttava aktiivisemmin toimintaan sen varmistamiseksi, että poikkeuksia koskevat edellytykset täyttyvät ja että tarvittavat tiedot säilytetään – –, jotta komissio voi epäselvissä tapauksissa tai kantelun saatuaan tarkistaa tuen soveltuvuuden yhteismarkkinoille”. Kuten Saksan liittotasavalta itsekin myöntää, tämä osa on kuitenkin luettava yhdessä saman suunnitelman 54 kohdan, jossa komissio korostaa valvontansa vahvistamista, kanssa. Näin ollen näistä kahdesta kohdasta yhdessä luettuna ei käy mitenkään ilmi komission selkeä aikomus rajoittaa valtaansa valvoa pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen säännösten noudattamista ainoastaan niihin tilanteisiin, joissa on olemassa epäilyksiä.

44 Kolmanneksi on selvää, että sillä, että komissio on valtiontukia koskevaa yleistä ryhmäpoikkeusasetusta koskevassa luonnoksessaan esittänyt aikomuksensa tarkentaa eri tavalla toimivaltaa, joka sillä on sellaisten tukien valvonnan osalta, joihin sovelletaan poikkeusta, ei ole vaikutusta pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan 2 kohdan neljännen virkkeen selkeään sisältöön, ja tämä säännös on ainoa nyt esillä olevaan asiaan sovellettavissa oleva säännös.

45 Neljänneksi siitä seikasta, että perusasetusta koskevan komission muutosehdotuksen tarkoituksena olisi antaa komissiolle oikeus harjoittaa satunnaista valvontaa tämän asetuksen perusteella, on todettava, että muutosehdotus koskee perusasetuksen 3 artiklan 3 kohdan toisen virkkeen tulkintaa eikä sitä näin ollen tule ottaa huomioon. Perusasetuksen 3 artiklan 3 kohdan toisen virkkeen sisällöllä ei nimittäin ole merkitystä nyt käsiteltävänä olevan kanteen lopputuloksen kannalta, koska pk-yrityksiä koskevan

ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan 2 kohdan neljättä virkettä koskevaa lainvastaisuusväitettä ei ole esitetty ja koska tämän artiklan sanamuoto on selkeä.

46 Kantajan esittämä ainoa kanneperuste on näin ollen hylättävä, ja kanne on siis hylättävä kokonaisuudessaan.

**Oikeudenkäyntikulut**

47 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Saksan liittotasavalta on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut komission vaatimusten mukaisesti.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

**1) Kanne hylätään.**

**2) Saksan liittotasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Vilaras Prek Ciucă

Julistettiin Luxemburgissa 25 päivänä marraskuuta 2009.

Allekirjoitukset